

SLUTSATSER

Ärende: Slutsatser från EES-rådets 62:a möte (Bryssel den 27 maj 2026)

1. EES-rådets 62:a möte ägde rum i Bryssel den 27 maj 2026 och leddes av Michael Damianos, minister för energi, handel och industri, som företrädde ordförandeskapet för Europeiska unionens råd. I mötet deltog Norges utrikesminister Espen Barth Eide, Liechtensteins utrikes-, miljö- och kulturminister Sabine Monauni och Martin Eyjólfsson, statssekreterare vid Islands utrikesministerium samt företrädare för Europeiska kommissionen och Europeiska utrikestjänsten.
EES-rådets medlemmar diskuterade den övergripande funktionen av EES-avtalet och höll en riktlinjedebatt om att säkerställa konkurrenskraft och grön tillväxt på den inre marknaden.
2. EES-rådet underströk den fortsatta och ökande vikten av EES-avtalet som en grund för förbindelserna mellan EU och Eftastaterna i EES. Avtalet stärker de gemensamma värdena och principerna om demokrati, engagemanget för en regelbaserad världsordning, individuella friheter, rättsstatsprincipen och grundläggande rättigheter.

3. Med utgångspunkt i dessa gemensamma värden och principer betonade EES-rådet att ett upprätthållande av den regelbaserade världsordningen också kräver ett enat svar på globala säkerhetsutmaningar.

EES-rådets medlemmar upprepade sitt orubbliga stöd för Ukrainas oberoende, suveränitet och territoriella integritet inom landets internationellt erkända gränser. De kommer att fortsätta att bidra till fredssträngningarna, framför allt genom de villigas koalition och i samarbete med Förenta staterna, och att i samordning med likasinnade partner och allierade ge omfattande politiskt, finansiellt, ekonomiskt, humanitärt, militärt och diplomatiskt stöd till Ukraina och dess befolkning, bland annat genom att intensifiera sin globala utåtriktade verksamhet. De uttryckte också sitt stöd för en övergripande, rättvis och varaktig fred på grundval av Förenta nationernas stadga och folkrätten.
4. EES-rådet välkomnade den politiska dialogen på ministernivå mellan unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik och Islands, Liechtensteins och Norges utrikesministrar, där deltagarna höll en informell diskussion om aktuella utrikespolitiska frågor av gemensamt intresse. Det betonade vikten av att upprätthålla rutinen att bjuda in tjänstemän från Eftastaterna i EES till politiska dialoger i anslutning till arbetsgrupper inom Europeiska unionens råd.
5. EES-rådet underströk att det i en tid då det råder geopolitisk osäkerhet är avgörande att stärka säkerheten, resiliensen, det strategiska oberoendet och konkurrenskraften hos alla 30 stater som ingår i den inre marknaden och uppnå konkreta resultat för europeiska medborgare och företag. Det underströk vikten av en stark och välfungerande inre marknad som bygger på de fyra friheterna samt lika och rättvisa konkurrensvillkor för företag som förhindrar skadlig praxis och främjar villkor för ekonomisk tillväxt och nya arbetstillfällen i hela EES.
6. EES-rådet underströk att EU och Eftastaterna i EES har ett ömsesidigt intresse av att bevara den inre marknads integritet och upprätthålla lika villkor i takt med att ny politik och nya initiativ utvecklas, för att hantera pågående geopolitiska utmaningar.

7. EES-rådet underströk de betydande fördelar som den inre marknaden erbjuder och vikten av ett nära samarbete mellan EU och Eftastaterna i EES, och konstaterade i detta sammanhang att Eftastaterna i EES har bidragit positivt till beslutsprocessen för lagstiftning och program som är av betydelse för EES. Det betonade att detta bidrag stöder vårt ömsesidiga intresse av en öppen och väl förberedd politik. EES-rådet underströk vidare vikten av att ministrarna från Eftastaterna i EES bjuds in till relevanta informella ministermöten och ministerkonferenser. Det uttryckte sin uppskattning över att Cyperns nuvarande ordförandeskap och de tillträdande ordförandeskapen fortsätter med detta.
8. EES-rådet erkände de befintliga utmaningarna inom den internationella handeln i en tid då de globala leveranskedjorna är pressade och bekräftade på nytt sitt åtagande för en öppen, rättvis och hållbar handel och underströk behovet av regelbaserade handelssystem. EES-rådets medlemmar enades om ett nära samarbete för att uppnå meningsfulla resultat för att följa upp resultatet av Världshandelsorganisationens fjortonde ministerkonferens (MC14), som hölls i Kamerun i mars.
9. EES-rådet erkände behovet av att fortsätta det pågående arbetet för att minska antalet EU-akter som ännu inte har införlivats med EES-avtalet, för att garantera rättslig säkerhet och homogenitet i EES i enlighet med artikel 102 i EES-avtalet. Samtidigt noterade rådet att eftersläpningen var fortsatt stor och betonade att man måste göra ytterligare ansträngningar och fortsätta det nära samarbetet för ett snabbt införlivande av långdragna ärenden så att rättssäkerhet och homogenitet kan säkerställas inom EES liksom en väl fungerande inre marknad. EES-rådet underströk också vikten av att säkerställa ett snabbt införlivande av regelverket i nationella rättssystem.

10. EES-rådet underströk vikten av ett nära samarbete mellan EU och Eftastaterna i EES i fråga om att stärka den ekonomiska säkerheten och resiliensen. EES-rådet är medvetet om att EES-avtalet inte omfattar utrikeshandel och tullpolitik, men välkomnar de fortsatta diskussionerna om ett nära samarbete på politikområden som inte omfattas av EES-avtalet, inbegripet om hur sådana frågor bäst hanteras för att säkerställa konkurrenskraft och bevara den inre marknadens integritet.
11. För att stärka den inre marknadens konkurrenskraft betonade EES-rådet vikten av att tillhandahålla en företagsvänlig miljö för små och medelstora företag liksom en innovationsvänlig miljö samt minska det strategiska beroendet inom känsliga sektorer. Det välkomnade insatserna för att förenkla reglerna och minska de administrativa bördorna genom omnibusförslagen utan att undergräva förutsägbarheten, de politiska målen, de höga standarderna eller den inre marknadens integritet, liksom ambitionerna i given för en ren industri för att göra avkarbonisering till en drivkraft för tillväxt för de europeiska industrierna. Samtidigt välkomnar EES-rådet uppmaningarna till ytterligare ambitiösa omnibus- och förenklingsinitiativ.
12. EES-rådet framhöll betydelsen av att EU och Eftastaterna i EES fortsätter att ha ett nära samarbete för att uppnå sina respektive klimatmål och mål för biologisk mångfald samt upprätthålla målen i Parisavtalet och Kunming–Montreal-ramverket för biologisk mångfald.
13. EES-rådet erkände den avgörande betydelsen av en trygg, säker, ekonomiskt överkomlig, hållbar och koldioxidsnål energiförsörjning och av försvaret av den europeiska energiinfrastrukturen mot hybridhot och andra hot. Det underströk att en övergripande strategi för avkarbonisering och konkurrenskraft bör skapa förutsägbarhet för industrin och eftersträva att locka till sig, expandera och behålla företag inom Europa. EES-rådet betonade också behovet av att fullt ut utnyttja den betydande potentialen hos koldioxidsnåla energikällor som är säkra och hållbara inom EES, särskilt genom att fördjupa marknadsintegrationen och det fortsatta gränsöverskridande samarbetet, och därigenom bidra till det globala målet att tredubbla kapaciteten för förnybar energi och stärka Europas energitrygghet.

14. EES-rådet underströk koldioxidprissättningens nyckelroll i omställningen till ren energi och det fortsatta samarbetet mellan EU och Eftastaterna i EES vid utvecklingen av EU:s utsläppshandelssystem, och noterade den kommande utvärderingen av flygförbindelserna med öar, de yttersta randområdena och avlägsna territorier, inbegripet beaktande av konkurrenskraft och koldioxidläckage liksom miljö- och climateffekter. Det välkomnade det pågående arbetet med att inkludera Eftastaterna i EES i mekanismen för koldioxidjustering vid gränsen och målen och rättsakterna om en ren omställning för transportsektorn i 55 % -paketet.
15. EES-rådet noterade paketet för militär rörlighet och underströk vikten av att säkerställa ett nära samarbete när det gäller de aspekter av paketet som rör Eftastaterna i EES och EES-avtalet.
16. EES-rådet underströk vikten av en konkurrenskraftig, rättvis och motståndskraftig digital omställning och av att Europa stärker sin ställning på området strategisk digital teknik. Det betonade att skyddet av mediefrihet och mediepluralism, det redaktionella oberoendet liksom av journalister är av grundläggande betydelse för ett välfungerande demokratiskt samhälle i den digitala tidsåldern. EES-rådet underströk vikten av det kommande införlivandet i EES-avtalet av förordningen om digitala tjänster och förordningen om digitala marknader. EES-rådet noterade även vikten av att stärka cybersäkerheten och öka samordningen samt att skydda människor, institutioner och kritisk infrastruktur mot hybridhot.
17. EES-rådet erkänner de potentiella ekonomiska, miljömässiga och samhällliga fördelarna med artificiell intelligens (AI) och understryker vikten av att införliva och effektivt och konsekvent genomföra förordningen om artificiell intelligens, samtidigt som Europas fulla AI-potential frigörs, i enlighet med initiativ som strategin för AI-tillämpningar, planen för AI-kontinenten och strategin för en europeisk dataunion. I detta sammanhang betonar EES-rådet behovet av att främja innovationsvänliga villkor, säkerställa tillgång till högkvalitativa data och avancerad datorkapacitet samt att stärka Europas AI-ekosystem för att öka konkurrenskraften och resiliensen.

18. EES-rådet underströk vikten av EES-avtalets sociala dimension som omfattar frågor om arbetsrätt, hälsa och säkerhet på arbetsplatsen samt jämställdhet. Det välkomnade de framsteg som gjorts med genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter, som är en ram som syftar till att skapa ett mer inkluderande, motståndskraftigt och konkurrenskraftigt Europa. EES-rådet erkände också vikten av närmare samarbete på hälsoområdet. I detta sammanhang underströk EES-rådet vikten av att främja innovation inom sektorerna för hälsa och livsvetenskap i Europa, för att gynna patienter och hälso- och sjukvårdssystem. EES-rådet såg fram emot genomförandet av EU:s läkemedelslagstiftning och det europeiska hälsodataområdet samt ett närmare samarbete avseende beredskap och insatser vid hälsokriser.
19. EES-rådet efterlyste, utan att det påverkar de pågående förhandlingarna på EU-nivå om den nya fleråriga budgetramen, en fortlöpande dialog om förberedelserna av EU-program för nästa budgetperiod (2028–2034) i syfte att säkerställa ett tidigt införlivande av nya programförordningar i EES-avtalet, med beaktande av rätten för Eftastaterna i EES att delta i enlighet med EES-avtalet.
20. EES-rådet erinrade om att EES-avtalet innehåller bestämmelser om deltagande i den inre marknaden och erinrade i detta sammanhang även om att Eftastaterna i EES bidrar till att minska de sociala och ekonomiska skillnaderna inom EES genom de finansiella mekanismerna för EES respektive Norge till förmån för de avtalsslutande parterna, i syfte att främja en fortlöpande och balanserad förstärkning av handeln och de ekonomiska förbindelserna mellan alla avtalsslutande parter i EES-avtalet i enlighet med artikel 115 i EES-avtalet. EES-rådet välkomnade ingåendet av bilaterala samförståndsavtal och programavtal mellan Eftastaterna i EES och de flesta mottagarstater för att fastställa en tydlig ram och tidsplan för ett effektivt och snabbt genomförande av medlen. EES-rådet såg fram emot ett snabbt ingående av bilaterala samförståndsavtal med alla mottagarstater snarast möjligt.

21. EES-rådet betonade att de avtalsslutande parterna ska se över behovet, mot bakgrund av artikel 10 i protokoll 38D, av att ta itu med ekonomiska och sociala skillnader inom EES och på grundval av denna bedömning inleda framtida förhandlingar om nästa finansiella mekanism i god tid före avslutandet av de finansiella mekanismerna 2021–2028 för att undvika luckor i genomförandet och möjliggöra en effektiv och ändamålsenlig programplanering av det framtida finansieringsperspektivet.
22. EES-rådets medlemmar underströk den stora betydelsen av ett konstruktivt och inkluderande samarbete i fiskerifrågor, vilket bör vara balanserat och ömsesidigt fördelaktigt, särskilt när det gäller hållbar förvaltning av bestånden av gemensamt intresse i Nordostatlantén. De erkände vikten av att fortsätta att ta itu med gemensamma kvarstående fiskeripolitiska frågor och erkände samtidigt vikten av bilaterala dialoger när det gäller fiskeriförvaltningen. Medlemmarna underströk dessutom behovet av att vidta åtgärder för att begränsa olagligt och ohållbart fiske i Nordostatlantén.
23. EES-rådets medlemmar beklagade den allvarliga försämringen av makrillbeståndet i Nordostatlantén och insåg vikten av att i god tid nå en övergripande och rättvis överenskommelse om gemensamt nyttjande mellan alla kuststater.
24. EES-rådet bekräftade de åtaganden som föreskrivs i protokoll 9 till EES-avtalet om handel med fisk och andra marina produkter.
25. EES-rådet erinrade om de avtalsslutande parternas åtagande i enlighet med artikel 19 i EES-avtalet och uppmanade parterna att fortsätta sin dialog i syfte att se över villkoren för handeln med jordbruksprodukter för att uppnå gradvis liberalisering inom ramen för respektive jordbrukspolitik. EES-rådet uppmanade de avtalsslutande parterna att genomföra en ny översyn av handelsordningen för bearbetade jordbruksprodukter inom ramen för artiklarna 2.2 och 6 i protokoll 3 till EES-avtalet för att ytterligare främja handeln på detta område.